

מטעמי תורת זילים

פרשת בא – מעלת זמן חצות הלילה

משה רבינו הודיע לפרעה ועבדיו כי ה' יביא עליהם בחצות הלילה את מכת בכורות שנאמר "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר ה' פְּחַצַת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: וַיִּמַת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרֹעַה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִיטִים וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה: וְהִיְתָה צַעֲקָה גְדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמְהוּ לֹא נִהְיְתָה וְכָמְהוּ לֹא תִסָּף" (שמות יא, ד - ו). וכך אכן היה שנאמר "וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וְה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרֹעַה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִיטִים וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה: וַיִּקַּם פְּרֹעַה לַיְלָה הַזֶּה וַיִּקַּם מִצְרַיִם וַתְּהִי צַעֲקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת" (שמות יב, כט - ל). ובוזה היתה שונה מכת בכורות משאר המכות שכולם היו ביום וזאת היתה בלילה (ישפתי כהן על התורה) פרשת בא על הפסוק "ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה" ד"ה ויאמר משה).

ויש להבין, מדוע שינה הקדוש ברוך הוא את 'מכת בכורות' מכל שאר עשרת המכות והביא אותה על מצרים דווקא בזמן חצות הלילה?

הקב"ה נכנס לגן עדן בכל חצות לילה להשתעשע עם נשמות הצדיקים

בכל לילה בשעת חצות (זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה ותוא הוה אמר דתחלת) **נכנס הקב"ה עם הפמליא שלו** (כתם פז' לרי' שמעון לביא על זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה ודאי לקב"ה הוה) **לגן עדן, כדי להשתעשע עם נשמות הצדיקים** (זוהר פרשת לך לך דף צב ע"א ד"ה בפלות ליליא, זוהר פרשת לך לך דף עז ע"א ד"ה תא חזי, זוהר פרשת תזריע דף מט ע"ב והא אתערו בפלות ליליא, זוהר פרשת מצורע דף נב ע"ב ד"ה כד אתער רוחא דצפון, זוהר פרשת ויקרא דף כב ע"א ד"ה זכאה חולקיה מאן, זוהר פרשת שלח לך דף קנו ע"ב ד"ה תא חזי כד אתער רוח צפון, זוהר פרשת תרומה דף קל תחילת ע"ב ד"ה בפלו ליליא כד רוח צפון, זוהר פרשת תרומה דף קעג ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר, זוהר פרשת ואתחנן דף רס ע"א ד"ה תא חזי כד אתער רוח צפון, זוהר פרשת לך לך דף פב ע"ב ד"ה ובגין כך בכל ליליא, 'זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וכד עייל קדשא בריך הוה). **ולשם הוא רואה את הצדיקים מעוטרים במעשיהם הטובים ובזכויות שעשו ומריח בהם ריח ניחוח, ונוח לו במעשיהם יותר מכל הקרבנות והעולות שיקריבו לפניו. ואילנות גן עדן אומרים שם שירה וכל הצדיקים מתעטרים בתענוגים של העולם הבא** (זוהר פרשת תרומה דף קעג ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר).

כאשר הקב"ה נכנס בחצות הלילה לגן עדן נפתחים כל שערי שמים (קב הישר' פרק כא ד"ה ותנן נמי כשהקדוש ברוך הוא), **וכל נשמות הצדיקים שם עומדים מסודרים כראוי** (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וכד עייל קדשא בריך הוה) **ומתעוררים לעסוק אז בתורה** (יאור החמה' על זוהר פרשת לך לך דף צב ע"א ד"ה 'צפורין מתעורין' מהרמ"ק), **וכל עסקם אז הוא דווקא בחידושי התורה שעסקו באותו היום**. ורצונו של הקב"ה באותם הצדיקים שחידשו בה דברים, והוא יתברך שמו משתעשע באותם חידושי תורה של כל צדיק וצדיק שם (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וכד עייל קדשא בריך הוה). **כי התורה היא שעשועיו של ה' ברוך הוא כפי שנאמר עליה "וְאָהֳרָהּ שֶׁשְׁעִיעִים יוֹם יוֹם" (משלי ח, ט) והוא חנן את האדם ונתן לו את שעשועיו כדי שישתעשע בה** (מזמור לאסף' לרי' מודכי שנודן בחלק 'מוסר לעסק התורה בלילה' ד"ה ואחר כך יעסוק). **ואז הקב"ה דורש לצדיקים שבגן עדן בסתרי התורה** (יאור צדיקים' למהר"ם פאפירש פרק תיקון התפלה א' ז).

כאשר הקב"ה נכנס לגן עדן בשעת חצות לילה, אז פתות מלאכי השרת יחד עם הצדיקים פוצחים ברינה ושירה לפני הקב"ה. ועל אותה השעה נאמר "אֲדָהּ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְיִשְׁבְּחוּ אֶת פְּנִיךָ" (תהלים קמ, יד) והכוונה אימתי "צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ" זה בשעה ש"יִשְׁבְּחוּ אֶת פְּנִיךָ" כלומר כאשר יושבים הצדיקים לפני הקב"ה בגן עדן בעת חצות הלילה (קב הישר' פרק כא ד"ה ותנן נמי כשהקדוש ברוך הוא). **וכיוון שהקב"ה נכנס בחצות לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים** (תולעת יעקב' בסוד תפילת ערבית ד"ה והנה השעה הרצויה לעונתו) **ולהתייחד עמם** (ירקנאטי על התורה' פרשת כי תצא על הפסוק 'כי יקח איש אישה'), **לכן שעה זו היא שעת רצון שהרחמים מתעוררים בעולם**. והמתקדש ומתייחד בעולם הזה באותה שעה ומכוון מה שראוי לכוון יכול לזכות למשוך נשמות של בניס קדושים, כי ממקום קדוש הם באים ונקראים 'בני אל חיי' (תולעת יעקב' בסוד תפילת ערבית ד"ה והנה השעה הרצויה לעונתו). ובפעולות האדם למטה יוסיף כוח למעלה (ירקנאטי על התורה' פרשת כי תצא על הפסוק 'כי יקח איש אישה').

באמירת תיקון חצות משתתפים בצער השכינה על חורבן בית המקדש

אין שמחה ושעשוע להקב"ה אלה בשעה שהוא עומד עם אותם צדיקים בגן עדן. וכיון שנשבע הקב"ה "אם אֲשַׁפְּחֶךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח וְיָמִינִי: תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶיךָ אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹנֶתִי" (תהלים קלז, ה - ו) (ראה רש"י תהלים קלז, ה) **לכן בכל מקום שיש שמחה להקב"ה יוצא מיד קול תקיף ומכריז "זָכַר ה' לְבַנְיָ אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ" (תהלים קלז, ז) (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וקלא איתער מאמצעות גינתא דרביא וקורא ד"ה וקלא איתער מאמצעות גינתא דרביא דאשתמע), כלומר שיזכור ה' יתברך את מה שבני אדם אמרו ביום חורבן ירושלים "תחריבו ותשחיתו עד שתגלו את היסוד שבה!" שהיו מסיתים לעקור את הכל (ממצות דוד' תהלים קלז, ה). **וכך גם בשעה שהקב"ה נמצא בשמחה עם הצדיקים בגן עדן, יוצא קול כזה מאמצע הרקיע שמעל הגן** (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וקלא איתער מאמצעות גינתא דרביא דאשתמע). **ונשמע בשלוש מאות ותשעים רקיעים** (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וקלא איתער מאמצעות גינתא דרביא דאשתמע).**

ואז מתעוררות הצעקות והיללות של הקב"ה, וכל הצדיקים שם מתעוררים בבכיה (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה וקלא איתער מאמצעות גינתא דרביא וקורא) **עם האבות והאמהות והשבטים הקדושים ומשה רבינו** (מחשף הלבן' על התורה לרי' יעקב אבוחצירא פרשת נצבים ד"ה אי נמי אתם נצבים). **והקב"ה יוצא מגן עדן ועולה למעלה, וכביכול 'בועט' ברקיעים** (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה כדן נפיק מתמן) **ושואג שאגות על חורבן בית המקדש** (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה כדן נפיק מתמן) **ועל צערה של השכינה בגלות** (מחשף הלבן' על התורה לרי' יעקב אבוחצירא פרשת נצבים ד"ה אי נמי אתם נצבים), **עד שכל צבא השמים כולם נעשים בערבוביה** (זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה כדן נפיק מתמן), **מחמת שהוא מעורר אותם לבכות** (זוהר פרשת ויחי דף רלא ע"א ד"ה וכד אתפליג ליליא). **והם מתאבלים על חורבן בית המקדש ואומרים "אֵלֵקִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלֶתְךָ טָמְאוּ אֶת הַיֵּכָל קִדְּשָׁךְ שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעֵינַי: נִתְּנָה אֶת נְבִלַת עֲבָדֶיךָ מֵאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשׂוֹר חֲסִידֶיךָ לְחִיתוֹ אֲרָץ" (תהלים עט, א - ב) וגם אומרים את כל מזמור "עַל נְהָרוֹת בְּבֶל שָׁם לָשְׁבְנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן" (תהלים קלז, א) (זוהר חדש' מדרש רות דף קז ע"א ד"ה כדן איהו בעט).**

לכן ראוי לכל אדם להצטרף בצער השכינה אחר חצות הלילה, ולבכות ולקונן על בית המקדש החרב ועל שמו יתברך המחולל ובסוף על עוונותיו שהאריכו את גלות השכינה (ראשית חכמה: שער הקדושה פרק ז' ד"ה עוד האוחז במדת החסד). **ויאמר נוסח 'תיקון חצות' בקול בכיה** (פלא יועץ! אות ח ערך חורבן בית המקדש) **גדול** (יסור מרע ועשה טובי' לרי' צבי הירש מוידיתשוב בחלק 'עשה טובי' אות א ד"ה ילקום בחצות הלילה) **בדומה למה שמתאבלים בעליונים אחרי חצות הלילה על חורבן המקדש** (עפ"י 'זוהר חדש' פרשת בלק דף סה ע"ב ד"ה כדון נפיק מתמן) **וגלות השכינה** (עפ"י 'מחשוף הלבן' לרי' יעקב אבוחצירא פרשת נצבים ד"ה אי נמי אתם נצבים). ובזה נעשה נחת רוח לשכינה שמשותתפים ומתאבלים עמה בצערה (ישערי ארוכה' לרי' יעקב אבוחצירא דף כה ע"ב אות ז ד"ה הנה תחלה צריך להקדים). **וכשמוציא מפיו את ה'תיקון חצות' בכוונה, אז מתעורר עת רצון למחול לאדם את אשר עוונת, מה שאינו נמחל לו אלא בכמה תעניות עם סיגופים רבים שאי אפשר להם כי צריכים פרישות גדולה במדבר או ביערות ומערות** (יסור מרע ועשה טובי' לרי' צבי הירש מוידיתשוב בחלק 'עשה טובי' אות א ד"ה ילקום בחצות הלילה' וכתב שזה קבלה מרבותיו. וראה עוד ביגוני המלך' לרי' יעקב אבוחצירא תיקון התשובה אות יט שכתב כי אמירת תיקון חצות הוא תיקון גדול למי שחטא עי"ש).

הקב"ה וכל הצדיקים בגן עדן מקשיבים לעוסק בתורה אחרי חצות הלילה

אין לו להקב"ה מנוח כביכול מעיצבונו על חורבן בית המקדש אלא מה שהוא משתעשע עם נשמותיהן של הצדיקים בגן עדן. ורמז לכך בפסוק **"וְהַמְלִיךָ קָם בְּחַמְתּוֹ מִמְּשִׁיבַת הַיָּדָיִם אֶל גִּנְתֵי הַבְּיָתוֹן"** (אסתר ז, א) כלומר מה שִׁמְקֵל כביכול את "חַמְתּוֹ" של מלך מלכי המלכים, הוא השעשוע עם הצדיקים ב"גִּנְתֵי הַבְּיָתוֹן" שהוא גן עדן (כתם פז' לרי' שמעון לביא מחבר הפיוט 'בר יוחאי' פרשת לך לך דף צב ד"ה כדון אתער). **וכיון שהקב"ה משתעשע לאחר חצות הלילה עם הצדיקים בגן עדן, על כן הוא זמן גם לאדם בעולם הזה לעסוק בתורה** (זוהר פרשת חיי שרה דף קלב ע"ב ד"ה יעקב אתקון צלותא, 'אשכול הכופר' למחבר 'צרוור המור' חמיו של ר' יוסף קארו על מגילת רות דף כח ע"א ד"ה ויהי בחצי הלילה), **ואשרי מי שמשתדל בתורה באותו הזמן, שהוא וודאי עת רצון להקב"ה** (זוהר פרשת תרומה דף קעג ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר) **ועל ידי כן מתחבר עם השעשוע של הצדיקים בגן עדן** (כתם פז' על זוהר פרשת לך לך דף צב ד"ה זכאה בר נש) **ונוטל חלקו עמהם** (זוהר פרשת תרומה דף קעג ע"ב ד"ה כדון נהירו אתנהיר. וראה 'תומר דבורה' להרמ"ק תחילת פרק עשירי ד"ה והתחיל מהלילה).

כאשר הקב"ה נכנס לגן עדן להיות עם הצדיקים, כל שערי שמים למעלה נפתחים והוא עת רצון לעסוק בעולם הזה בתורה כפי שאמר דוד המלך **"חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך"** (תהלים קיט, סב) (זוהר חדש' בראשית דף כג ע"א סוף ד"ה אמר רבי יהושע וכן ד"ה דתנא כשהקדוש ברוך הוא). **וכבר לפני שהקב"ה נכנס לגן עדן הוא ממתין ורואה אם יש קול העוסק בתורה, אז הקול הזה נוח לפניו יותר מכל השירות והתשבחות שאומרים מלאכי השרת למעלה** (זוהר חדש' פרשת בראשית דף כג ע"א סוף ד"ה אמר רבי יוחנן). ועל כך אמר הקב"ה **"אֵל גִּנְתֵי אֶגְוֹז וַיְרַדְתִּי לְרֵאוֹת"** (שיר השירים ו, יא), ש"גִּנְתֵי אֶגְוֹז" היא גן עדן. ומקום 'עדן' של מעלה נמשל לאגוז כי הוא סתום מכל עבריו ויש עליו כמה שמירות שלא ישלוט לראותו מלאך או שרף ולא עין נביא או חוזה שנאמר **"עֵינַי לֹא רָאִיתָה אֲלֵקִים זֹלְתָּךְ"** (ישעיה סד, א). והקב"ה שירד אז אל הגן של עדן הנקרא **"גִּנְתֵי אֶגְוֹז"** כדי להיות עם הצדיקים, בא **"לְרֵאוֹת"** את אותם אלו העוסקים בתורה בעולם הזה (זוהר חדש' פרשת בראשית דף כג ע"א סוף ד"ה אמר רבי יוחנן וד"ה אמר רבי יצחק).

בשעה שאדם עוסק בתורה לאחר חצות הלילה, הקב"ה וכל הצדיקים שנמצאים עמו בגן עדן מקשיבים לקול לימוד תורתו שנאמר "היושֵׁב בְּגִנְתֵי הַבְּיָתוֹן מְקַשְׁבִים לְקוֹלֵךְ הַשְּׂמִיעֵינִי" (שיר השירים ח, יג) (זוהר פרשת לך לך דף עז ע"ב ד"ה בהחיה שעתא, זוהר פרשת בשלח דף מו ע"א ד"ה והא אתמר דעקרא דליליא, זוהר פרשת לך לך דף צב ע"א ד"ה בפלגות ליליא), **"היושֵׁב בְּגִנְתֵי"** – היא השכינה הקדושה שבגן עדן, שעושה כי ה"הַבְּיָתוֹן" שהם הצדיקים בגן עדן יהיו **"מְקַשְׁבִים"**. ואז הצדיקים אומרים לאדם העוסק בתורה בעולם הזה אחרי חצות **"לְקוֹלֵךְ הַשְּׂמִיעֵינִי"** (איור החמה' על זוהר פרשת לך לך דף עז ע"ב ד"ה יכתב כד' מהר"א), **כלומר שיעסוק בתורה בלילה בקול רם, כי אין רינתה של תורה אלא בלילה** (כתם פז' על זוהר פרשת לך לך דף צב ע"א ד"ה זכאה בר נש דקאים). וצריך להקפיד בתורה ובפרט בזאת הנלמדת אחרי חצות לילה שיהיה האדם עומד או יושב לבוש במלבושיו, ולא ישכב במטתו וילמד (יאגרא דפרקאי' לרי' צבי אלימלך מדינוב מחבר ספר 'בני יששכר' אות עז ד"ה 'בזוהר' בשם הזוהר). **ויכוון לקשר עצמו עם נשמות הצדיקים שבגן עדן ולהתאחד עמהם** (מאור ושמש' לרי' קלונימוס קלמן אפשטיין פרשת שופטים על הפסוק 'לא תסור מן הדברי' ד"ה והנה מדריגות התורה לשמה).

עבודת האדם בחצות הלילה נרמזה בפסוקים האמצעיים של מגילת אסתר, מגילת רות ושיר השירים. שבאמצע מגילת אסתר יש פסוק **"בְּלִילָה הָיָה נְדָדָה שְׁנַת הַמְּלָכָה"** (אסתר ו, א) וכן באמצע מגילת רות יש פסוק **"וַיְהִי בְּחֻצֵי הַלֵּילָה"** (רות ג, ח), ובאמצע שיר השירים יש פסוק **"אֶנִּי יִשְׁנֶה וְלִבִּי עָר"** (שיר השירים ה, ב) **וזה לרמוז כי ראוי לבל יתעצל האדם, ויעמוד על משמרו לשפוך שיחו ולהגות בתורה לפני יוצרו בחצות הלילה, כי היא העת שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן ומתעוררים רחמים עם הקראת זכויותיהם והעוסק אז בתורה לשמה הקב"ה מקשיב לקולו ונסתמים פיות המקטרגים עליו** (מאור ושמש' לרי' קלונימוס קלמן אפשטיין על פורים בפסוק 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך' ד"ה בלילה ההוא). ועסק התורה בחצי הלילה הוא סגולה גדולה לשכינה ולישראל ונרמז בפסוק **"וְהִייתָם לִי סֶגְלָה מִכָּל הָעַמִּים"** (שמות יט, ח), שהתיבות **"סֶגְלָה מִכָּל"** יוצאות בגמטריא 'חצי הלילה' (מחשוף הלבן' לרי' יעקב אבוחצירא פרשת יתרו ד"ה מאחר שאמר). **וכל העוסק אז בתורה נדבק בהקב"ה** (זוהר פרשת תזריע דף מט ע"ב ד"ה והא אתערו בפלגות ליליא) **ונקרא 'חבר' לו** (זוהר פרשת ויקרא דף כב ע"א ד"ה זכאה חולקיה).

דוד המלך תלה מעל מיטתו כינור שהיה מעיר אותו בחצות הלילה

בועז היה חכם גדול וידע שאין רינה של תורה אלא בלילה שנאמר **"קוֹמִי רַגְלִי בְּלִילָה"** (איכה ב, יט) **והיה רגיל לקום תמיד בחצות לילה על מנת לעסוק בתורה הקדושה**. ובאותו הלילה שבאה לפניו רות הוא לא היה בבית המדרש אלא בגורן כפי שאמרה נעמי לרות **"וְעַתָּה הֲלֹא בְעֵז מַדְעַתְנוּ אֲשֶׁר הָיִיתָ אֶת נְעֻרֹתֶיךָ הִנֵּה הוּא זָרָה אֶת גֵּרְךָ הַשְּׂעָרִים הַלֵּילָה"** (רות ג, א), ושם בועז נרדם שנאמר **"וַיֵּאָכֵל בָּעֵז וַיִּשְׁתֶּה וַיִּיטֵב לָבוֹ וַיָּבֵא לְשִׁכְבוֹ בְּקֶצֶה הַעֲרָמָה"** (רות ז, א). **וכשהגיע הזמן שהיה רגיל לקום בחצות הלילה, שנתו נהייתה עליו שנאמר "וַיְהִי בְּחֻצֵי הַלֵּילָה וַיִּחְרַד הָאִישׁ וַיִּלְפַת וַיִּהְיֶה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מִרְגְּלֹתָיו"** (רות ח, ח) – לפי שליבו היה בקי וחרד רועד פן יבוא השעה הידועה אחרי חצות שיש לו לעסוק בתורה, לכן **"וַיִּלְפַת"** – שהיה התהפך מצד לצד. וכשאכן הוא התעורר משנתו, התחיל לפשוט את אבריו כמו שעושים אנשים שמקיצים משנתם ומאריכים את עצמם ואיברייהם, ואז נגע ברגליו ברות המואביה שהיתה שוכבת למרגלותיו שנאמר **"וַיִּהְיֶה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מִרְגְּלֹתָיו"** (רות ח, ח) (אשכול הכופר' לרי' אברהם סבע זקנו של ר' יוסף קארו על מגילת רות דף כח ע"א ד"ה ויהי בחצי הלילה).

ומעשה אבות יירשו הבנים' שבא העניין הזה של קימת חצות בקבלה מבוועז אל נכדו ישי, ומישי לבנו דוד וכפי שאמר דוד המלך להקב"ה **"חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך"** (תהלים קיט, סב). **וכל זה כי דוד המלך קיבל מאביו ישי את סוד הדבר הזה** (אשכול הכופר' לרי' אברהם סבע זקנו של מרן ר' יוסף קארו על מגילת רות דף כח ע"א ד"ה ויהי בחצי הלילה) **ותמיד היה קם בחצות הלילה** (יארח החיים' לרי' אברהם חיים הכהן על התהלים מזמור טז אות ב ד"ה שמרני א-ל)

והיה מִכּוֹן באותה השעה לעניין גדול שהוא 'עת דוידים' (דרשות על התורה לר' יהושע אבן שועיב מתלמידי הרמב"ן פרשת בא דף כג ע"ב טור ב בשם רבינו האי). ולצורך ההשקמה דוד המלך עשה כינוור (גמי ברכות דף ג ע"ב בשם ר' שמעון חסידא, גמי סנהדרין דף טז ע"א בשם ר' שמעון חסידא, יתנא דבי אליהו בחלק 'אליהו רבא' פרק יח אות מו ד"ה והיכן היה דוד יודע) שהנימים שלו היו עשויים מהגידים שנותרו מהאיל בעקידת יצחק אבינו (שמו אברהם לר' אברהם פאלאגי מערכת ע' ערך עקדה דף קפג ע"ב ד"ה 'ואיאת בפרקי מהרב ימאמר מרדכי' אשכנז) והוא נעשה בחכמה גדולה כדי שינגן בכל ימות השנה בין בימות הקיץ ובין בימות החורף, בשעת חצות הלילה ממש (דרשות על התורה לר' יהושע אבן שועיב מתלמידי הרמב"ן פרשת בא דף כג ע"ב טור ב בשם רבינו האי).

דוד המלך תלה את הכינוור למעלה ממיטתו, וכשהיה מגיע שעת חצות הלילה היתה 'רוח צפונית' מנשבת בו (גמי ברכות דף ג ע"ב בשם ר' שמעון חסידא, גמי סנהדרין דף טז ע"א בשם ר' שמעון חסידא, יתנא דבי אליהו בחלק 'אליהו רבא' פרק יח אות מו ד"ה והיכן היה דוד יודע, זוהר פרשת ויקרא דף יא ע"א ד"ה רבי אבא פתח) ומקשיה בו (זוהר פרשת ויקרא דף כא ע"ב – כב ע"א ד"ה כד אתפלג ליליא) והוא היה מתחיל לנגן מאליו (גמי ברכות דף ג ע"ב בשם ר' שמעון חסידא, גמי סנהדרין דף טז ע"א בשם ר' שמעון חסידא, יתנא דבי אליהו בחלק 'אליהו רבא' פרק יח אות מו ד"ה והיכן היה דוד יודע, זוהר פרשת ויקרא דף יא ע"א ד"ה רבי אבא פתח, זוהר פרשת ויקרא דף כב ע"א ד"ה כד אתפלג ליליא) ואז היה דוד המלך מתעורר מִשְׁנָתוֹ ו'רוח הקודש' היתה שורה עליו (ראשית חכמה' שער האהבה פרק ו דף נח ע"א ד"ה ושני פסוקים) ומיד היה עומד ועוסק בתורה (גמי סנהדרין דף טז ע"א בשם ר' שמעון חסידא), ועל כך נאמר 'גַּם אֲנִי אוֹדֶה בְּכָלִי נֶבֶל אֶמְתֶּה אֶלְקֵי אֲזַמְרָה לֶךָּ בְּכַנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל' (תהלים עא, כב) (אברהם אנכי לר' אברהם פאלאגי על התהלים סימן עא ד"ה יששו ושמחו). וסגולת הכינוור שהעירו בחצות הלילה לא היתה מצויה אלא לדוד לבדו, שרק הוא היה קם משנתו (בין יהודיע' לר' יוסף חיים מחבר 'בן איש חי' על גמי ברכות דף ג ע"ב ד"ה ועוד נראה לו).

חצי הלילה הראשון עד חצות הוא דין וחצי הלילה השני הוא רחמים

הזמן מתחילת הלילה ועד חצות נקרא בשם 'לילה' (יאור החמה' על זוהר פרשת לך לך דף קל ע"ב ד"ה 'לילה ליל הרמיק', 'שער הכוונות' להארי"י ז"ל ענין ברכות השחר אות יד ד"ה ברכת הנותן לשכוי, 'ילקוט חדש' ערך שכניה אות כט, 'גבול בנימין' חלק ב' דרוש ז לחג המצות דף קלא ע"ב ד"ה הכל כאשר, 'בן איש חי' שנה א' בהקדמה לפרשת וישלח) ו'הדינים' שולטים בו (יאור צדיקים' למהר"ם פאפירש פרק תיקון התפלה אות ז ד"ה כוונת הנותן). ואף שעל דרך כלל נאמר שכל הלילה הוא זמן שליטת כוחות הרע, הנה באמת אין זה אלא בחצי הלילה הראשונה עד חצות (ידרך ה' להרמח"ל חלק רביעי תחילת פרק ו ד"ה וצריך שתדע שאף) שאז שולטים כל 'החיצונים' (מאור ושמש' פרשת בא ד"ה ונראה ופירוש הכתוב דהנה ידוע דערב) וגם 'הדינים' למטה מתעוררים והולכים וְשִׁטִּים בעולם (זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה ותו הוה אמר), והולכים ומתחזקים עד לזמן חצות הלילה (כתם פז' על זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה א"ל רבי יעקב נשתתף בשכינתא). ועל חלק זה של הלילה התכוון דוד המלך ואמר 'בו תִּרְמַשׁ כָּל חַיְתוֹ יַעֲר' (תהלים קד, כ) (מאור ושמש' פרשת בא ד"ה ונראה ופירוש הכתוב דהנה ידוע דערב).

לכן בליל ברית המילה נוהגים לשמור על התינוק מעת שיחשיך היום עד חצות הלילה ובפרט במקום היולדת, ולומר אז שירות ותשבחות ולהרבות הקדושה כדי לגרש את המקטרג (זכר דוד' לר' דוד זכות ממדינת מאמר א' פרק ל דף עה ד"ה ומודעת זאת שיתחילו). וכן משום כך לא נתקן לומר נוסח 'פיטום הקטורת' בתפילת ערבית כמו שנתקן בתפילת מנחה ושחרית, כי 'פיטום הקטורת' מתייש את כוח 'הקליפות' כדי שלא יינקו מהשפע היורד בתפילות, ואילו בלילה עד חצות הוא זמן התגברות 'הקליפות' (ילקוט חדש' בערך בית המקדש וכלי המקדש אות קיז, 'זכר דוד' מאמר א א פרק טל דף צו ד"ה וייל דמיש שאין לוי סדר פטום הקטורת) בעוד הן תקיפות בממשלתן (זכר דוד' מאמר א א פרק טל דף צו ד"ה וייל דמיש שאין לומר סדר פטום הקטורת) ואין כוח כנגדן (ילקוט חדש' בערך בית המקדש וכלי המקדש אות קיז). וזה הטעם שימכת בכורות' לא היתה בחצי הראשון של הלילה (שפתי כהן על התורה' פרשת בא ד"ה ובמדרש ועברת), משום שאז הוא תוקף וחוזק 'הקליפות' והדין קשה והקטרוג רב ולא היה אפשר להציל את בכורי ישראל (עץ הדעת טוב' למהר"י פרשת בא ד"ה או ירצה כי נתן טעם) ש'מדת הדין' היתה פוגעת בהם (שפתי כהן על התורה' פרשת בא ד"ה ובמדרש ועברת).

הזמן אחרי חצות לילה עד אור הבוקר נקרא בשם 'לילה' (יאור החמה' על זוהר פרשת לך לך דף קל ע"ב ד"ה 'לילה ליל הרמיק', 'שער הכוונות' להארי"י ז"ל ענין ברכות השחר אות יד ד"ה ברכת הנותן לשכוי, 'ילקוט חדש' ערך שכניה אות כט, 'גבול בנימין' חלק ב' דרוש ז לחג המצות דף קלא ע"ב ד"ה הכל כאשר, 'בן איש חי' שנה א' בהקדמה לפרשת וישלח) וכשהקב"ה נכנס אז להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, מתבטלת שליטת 'החיצונים' והם מורידים עצמם לעומק 'תהום רבא' (מאור ושמש' פרשת בא ד"ה ונראה ופירוש הכתוב דהנה ידוע דערב) מפחד ה' והדר גאונו שלא יתבטלו (יאור החמה' על זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה 'ודינני' מהרמיק). ו'הדינים' אינם נמצאים (זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה ותו הוה אמר) ו'הקליפות' נכנעות (ילקוט חדש' בערך בית המקדש וכלי המקדש אות קיז) שניטלת השליטה מכוחות הרע (ידרך ה' להרמח"ל חלק רביעי תחילת פרק ו ד"ה וצריך שתדע שאף), כך שאין עוד כוח לכוחות הטומאה להזיק (אלשיך הקדוש' מגילת רות דף יב ד"ה ולבא אל ענין ביאור). ובאותה שעה הרחמים מתגברים (מאור ושמש' פרשת בא ד"ה ונראה ופירוש הכתוב דהנה ידוע דערב), ומתעוררים 'החסידים' ממידת היום הקִרְבָּה ובאה (יאור צדיקים' למהר"ם פאפירש פרק תיקון התפלה אות ז ד"ה כוונת הנותן) ונשפע 'הארה' ורצון מלפניו יתברך בכל העולמות (ידרך ה' להרמח"ל חלק רביעי תחילת פרק ו ד"ה וצריך שתדע שאף. וראה ביזכר דוד' מאמר א א פרק טל דף צו ד"ה וייל דמיש שאין לומר' שלכן אין חשש באמירת 'פיטום הקטורת' אחרי חצות לילה וגדול כוחו. וכך נהג הארי"י ז"ל בזמן מגפה לומר אותו אחרי חצות כי אז הקליפות נכנעות בממשלתן, ובפרט לאומרו בעשרה אנשים יראי ה' עיי"ש).

מכת בכורות היתה ממש בחצות הלילה כי אז מתערב הדין עם הרחמים

ולכן חצות הלילה נקרא בשם 'חצות' שהוא מלשון 'שני חצאים', כי החצי לילה שלפניו הוא 'דין' (זוהר פרשת לך לך דף צג ע"א ד"ה אמר ההוא ינוקא, עפ"י מאור ושמש' פרשת בא על הפסוק 'ויאמר משה כה' ד"ה ונראה ופירוש הכתוב) והחצי לילה שאחריו הוא 'חסד' (זוהר פרשת לך לך דף צג ע"א ד"ה אמר ההוא ינוקא, עפ"י מאור ושמש' פרשת בא על הפסוק 'ויאמר משה כה' ד"ה ונראה ופירוש הכתוב) ואילו נקודת חצות עצמה יונקת משני החצאים (כתם פז' לר' שמעון לביא על זוהר פרשת לך לך דף צג ע"ב ד"ה א"ל אנה שמענא דהוא ליליא) גם מן ה'דין' וגם מן ה'חסד' (זוהר פרשת לך לך דף צג ע"א ד"ה אמר ההוא ינוקא). ואין בעולם מי שיכול לעמוד על הזמן הזה המדויק של נקודת חצות, ורק לדוד המלך זה נודע על ידי סוד הכינוור אשר היה מנגן באותה העת (כתם פז' על זוהר פרשת לך לך דף צב ע"ב ד"ה ודוד הוה ידע), כי סגולת הכינוור שלו היתה בידי שמים באמצעות 'רוח אלוקי קדוש' אשר ניגן בתוכו (בין יהודיע' על גמי מסכת ברכות דף ג ע"ב ד"ה כינוור היה תלוי למעלה ממטתו).

וזה הטעם שמכת בכורות היתה דווקא בחצות הלילה (שפתי כהן על התורה' פרשת בא על הפסוק 'ויאמר משה כה אמר ה' ודיה' ויאמר משה) על אף שהנס היה מתפרסם יותר אם היה בעיצומו של היום (ילקוט דוד' פרשת בא ד"ה 'למה היו מכות מצרים' בשם מפרשים), לפי שהיה צריך להיות בה 'דין' ו'רחמים' יחד, 'דין' להכות את בכורי מצרים ו'רחמים' להצלת בכורי ישראל. ונקודת חצות הלילה מוכנה לכך (שפתי כהן על התורה' פרשת בא על הפסוק 'ויאמר משה כה אמר ה' ודיה' ויאמר משה) שאז הקב"ה היה יכול לשתף את 'מידת הדין' שהיא בחצי הראשון של הלילה עם 'מדת הרחמים' שהיא בחצי השני של הלילה (ילקוט דוד' פרשת בא ד"ה 'למה היו מכות מצרים' בשם מפרשים). וכך מכת בכורות היתה ממש בחצות הלילה ברגע אחד כהרף עין שנאמר 'וְיַעֲבֵר ה' לְנֶגְףָ אֶת מִצְרַיִם וְיִרְאֶה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַפָּסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמַּשְׁחָת לְבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנֶגְףָ' (שמות יב, כט), כאשר התיבה 'וְיַעֲבֵר' הוא לשון

מהירות, בדומה לשאר הלשונות בתורה של 'ועברתי' ו'ויעבור'. **ואותו הרגע של חצות היה מעורב מ'מדת הרחמים' ו'מדת הדין'** (ילקוט דודי פרשת בא על הפסוק 'ועברתי' בשם 'שפתי כהן על התורה').

לכן כאשר משה רבינו הודיע על זמן מכת בכורות הוא אמר "פחצת" עם האות כ' שנאמר "ויאמר משה פה אומר ה' פחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים: ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישיב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחמים וכל בכור בהמה: והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר פמחו לא נהיתה וקמחו לא תסף: וכלל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעו אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל" (שמות יא, ד-ז), **כי בלשון התיבה "פחצת" נכללים שני חצאים חצי ראשון שהוא דין, וחצי אחרון שהוא רחמים הנובע מכך שהקב"ה משתעשע אז עם צדיקים בגן עדן.** וחצות הלילה הוא סוף הדין ותחילת הרחמים (שפתי כהן על התורה) פרשת בא על הפסוק 'ויאמר משה כה אמר ה'. ולכן כאשר נכנס הקב"ה להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן יוצא כרוז וקורא "עורי צפון ובואי תימן" (שיר השירים ד, טו) "עורי צפון" – היא מדת הדין, ו'בואי תימן' – היא מדת הרחמים (שפתי כהן על התורה) פרשת בא סוף ד"ה וכתב הרב רבי מנחם ריקנאטי).

הקב"ה המתין עם מכת בכורות עד חצות הלילה ואז הדין הכה בבכורי המצרים והרחמים הצילו את בכורי ישראל (עץ הדעת טוב' לר' חיים ויטאל פרשת בא ד"ה או ירצה כי נתן טעם). ועל כך נאמר "והיה כי לאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בגפוף את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו" (שמות יא, ו-ז), "זבח" – היה למצרים, "פסח" – שפסח על בתי בני ישראל, והכל נעשה כאחד. והוסיף הפסוק לבאר "בגפוף את מצרים" ובאותה העת "ואת בתינו הציל". ועל דבר זה "ויקד העם וישתחוו" (שפתי כהן על התורה) פרשת בא ד"ה ובמדרש ועברתי). וכך רמז דוד המלך בדבריו "חצות לילה אקום להודות לך" – על המכה שהיתה דווקא בחצות הלילה שעת התחלת הרחמים כדי להציל את ישראל (שפתי כהן על התורה) פרשת בא ד"ה ויאמר משה כה אמר ה', "על משפטי" – הוא המשפט שעשה עם המצריים, "צדקך" – היא הצדקה שעשה עם ישראל להצילם (רבינו בחיי) שמות פרק יא, ד ד"ה ויבמדרש חצות הלילה עפ"י המדרש).

משעת חצות הלילה יש את רצון המסוגל לישועות וקבלת התפילות

מכת בכורות היתה נס (בגדי השרד' לר' יעקב אבוחצירא בפירושו על ההגדה על התיבות 'קול רינה וישועה' דף נג ע"ב ד"ה קול רינה) שנעשה בחצי הלילה שנאמר "ויהי פחצי הלילה וה' הפך כל בכור בארץ מצרים" (שמות יב, כט) **כי חצי הלילה היא שעה רצויה** (מדרש תפילות' ענף בכורה ד"ה מפרשים ז"ל) **עת שהקב"ה נכנס לגן עדן והיחצוניה למטה לא נמצאים בעולם.** וכך הוא בעליונים שנהגתם מצויה בחצות הלילה ממש (זוהר פרשת לך דף צב ע"ב ד"ה ותו הוא אמר). לכן כאשר אברהם אבינו רדף אחרי ארבע המלכים שתפסו את לוט בשבי נאמר "וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ולידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות וירדף עד דן: ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויבסו וירדפו עד חובה אשר משמאל לזמשק: וישב את כל הרקש וגם את לוט אחיו ורקשו השיב וגם את הנשים ואת העם" (בראשית יד, יד-טז), **ויש קבלה בידינו שאברהם התחיל להילחם מתחילת הלילה עד חצות, ואז נעשה לאברהם אבינו נס והשלים את הנקמה מאויביו בנקודת חצות ממש שנאמר "ויחלק עליהם לילה"** (דרשות על התורה) לר' יהושע אבן שועיב מתלמידי הרמב"ן פרשת בא דף כג ע"ב טור ב, עפ"י זוהר פרשת לך דף צב ע"ב ד"ה ותו הוא אמר).

וכמו שבחצי הלילה של ליל יציאת מצרים הקב"ה הצמיח ישועה לישראל (עיני העדה' למחבר ספר 'שבט מוסרי' על מגילת רות דף פב ע"ב ד"ה בחצי הלילה), **כך גם פרעה קיבל בחצי הלילה את הנגעים על מה שלקח את שרי אשת אברם שנאמר "וינגע ה' את פרעה ונגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברהם"** (בראשית יב, יז) (ואור החמה' על זוהר פרשת לך דף צב ע"ב ד"ה ירי אבא הוה' מרי' חיים ויטאל). **וכן היה עם בועז כאשר רות באה לפניו בחצי הלילה שנאמר "ויהי פחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלתיו"** (רות ג, ח) ומשם צמח הגואל (עיני העדה' למחבר ספר 'שבט מוסרי' על מגילת רות דף פב ע"ב ד"ה בחצי הלילה). **וכן היה עם שמשון שבחצי הלילה היתה לו תשועה והוא ברח מיד הפלשתים אשר ארבו לו שנאמר "ויסבבו ויארבו לו כל הלילה בשער העיר ויתחרשו כל הלילה לאמר עד אור הבקר והרגנוהו: וישכב שמשון עד חצי הלילה ויקם פחצי הלילה ויפאחו בידות שער העיר ובשתי המזוזות ויסעם עם הרבים וישם על כתפיו ויעלם אל ראש הקר אשר על פני חבון" (שופטים טז, א-ב) (עיני העדה' למחבר 'שבט מוסרי' בבואר על מגילת רות דף פב ע"ב ד"ה בחצי הלילה). **וכן בגאולה האחרונה עתיד להיות לישראל נס בחצי הלילה של ערב פסח שנאמר "ליל שפמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא תלילה הגה לה' שפמרים לכל בני ישראל לדורתם"** (שמות יב, מב) (בגדי השרד' לר' יעקב אבוחצירא על התיבות 'קול רינה וישועה' דף נג ע"ב ד"ה קול רינה).**

כאשר מגיע חצות הלילה הקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן, ואז נפתחים שערי שמים (עפ"י זוהר פרשת ויקרא דף כא ע"ב ד"ה כד אתפלג ליליא) **זוה הוא עת רצון** (דרשות על התורה) לר' יהושע אבן שועיב מתלמידי הרמב"ן פרשת בא דף כג ע"ב טור ב, 'ראשית חכמה' שער הקדושה פרק ז ד"ה עוד האוחז במדת החסד, 'נאור תהילה' בסוף ספר 'יוסף תהילות' להחיד"א חלק השמטות דף קלב ע"א ד"ה ואני תפילתי לך, 'יערות דבשי חלק ב' דרוש יב ד"ה וימים אלו מסוגלים בלילה, עיני העדה' למחבר ספר 'שבט מוסרי' על מגילת רות דף פב ע"ב ד"ה בחצי הלילה) **שהחסד גובר בעולם** (נאור תהילה' בסוף ספר 'יוסף תהילות' להחיד"א חלק השמטות דף קלב ע"א ד"ה ואני תפילתי לך). **ועוד שהשכינה וכל הצדיקים בגן עדן שותקים ושומעים את מי שעוסק בתורה, שהוא נוכח פניהם. לכן אין לך עת רצון גדול מזה** (אלשיך הקדוש' על מגילת איכה פרק ב, יט על הפסוק 'יקומי רוני בלילה' ד"ה או יאמר כמאמרם). **על כן צריך להיזהר כל אדם בחצות הלילה לעבוד את בוראו בלימוד התורה איש כפי השגתו** (יקב הישר' סוף פרק עד ד"ה על כן צריך האדם), **ואחר כך ישפוך כמים לבו בדמעה ותפילה בכוונת הלב שהרי הוא נוכח פני ה' על ידי התורה שעסק בה, והוא יתברך שמו מקשיב ושם פניו אליו** (אלשיך הקדוש' על מגילת איכה פרק ב, יט על הפסוק 'יקומי רוני בלילה' ד"ה או יאמר כמאמרם). **כי תפילתו אז היא תפילה** (נאור תהילה' בסוף ספר 'יוסף תהילות' להחיד"א חלק השמטות דף קלב ע"א ד"ה ואני תפילתי לך) **ורצויה באותה השעה** (עיני העדה' למחבר 'שבט מוסרי' על מגילת רות דף פב ע"ב ד"ה בחצי הלילה) **כן יהי רצון.**

<p>העלון מופץ לעילוי נשמת סול בת מוחא (שמה) ז"ל ת.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת אליהו בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת לאה מרים בת חמיה ז"ל לבה שרה בת מנחם צבי ז"ל</p> <p>שרה כרמלה בת' שלום ז"ל</p> <p>מילל ז"ל בת' ישיעה גיטל (שבידלוי)</p>	<p>העלון מופץ לרפואת מוריה בת רחל רולנדה הי"ד</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של דוד דורו בן פנינה הי"ד</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p> <p>העלון השבעים גם לעילוי נשמת הרבנית אשת חבר: עליזה בת יפה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת רחל בת גרשון ויהודית אשת דוד בן ישי ת.צ.ב.ה.</p>
---	--	--	---	---	---	---	---